

Szervezési kérdések

10 ÉVES A SZOCIALISTA GYÓGYSZERÉSZET

RÉSZLETEK BARNA ISTVÁN IGAZGÁTO BESZÉDÉBŐL

Hazánk felszabadulása a gyógyszerészet számára is megteremtette a demokratikus, majd a szocialista fejlődés feltételeit. Tíz esztendeje annak, hogy pártunk és kormányunk a gyógyszerészet területén is végrehajtotta azt a forradalmi változtatást, amit egyes ipari és kereskedelmi intézmények államosításával már korábban megkezdett. Az államosítás ténye hatalmas lépést jelentett előre a kizsákmányolás mentes társadalom felépítésében.

Sok tőkés államban már régebben felvetődött a gyógyszerintézetek államosításának, illetve a társadalombiztosításnak a kérdése. Ezek a megoldások formái változások, azonban nem vezethettek sikerre, mert gyökeres változást csakis a nép állama valósíthat meg. Ez a változás valósult meg nálunk 1950 július 28-án.

Az államosítás óta eltelt időszakot vizsgálva megállapíthatjuk, hogy régebben elképzelhetetlen eredményeket értünk el. Vizsgáljuk meg mit jelentett az államosítás a beteg, a gyógyszerintézet dolgozó, a gyógyszerellátás és a gyógyszerintézet helyzete szempontjából.

1.) *A lakosság gyógyszerellátása az államosítás óta egyre jobbá vált.* Ehhez az alacsony gyógyszerárakon kívül nagymértékben hozzájárult az is, hogy a társadalombiztosítás egyre szélesebb tömegekre terjedt ki. 1938-ban az ún. utolsó békeévtől a társadalombiztosításban részesülők száma 2,8 millió volt, az egész lakosság 31%-a. 1958-ban ez a szám közel két és félszeresére emelkedett és a lakoságnak kb. 65–70%-át tette ki. Az egy biztosítottjára jutó gyógyszerköltség 1950-ben, az államosítás évében 72 Ft volt, 1957-ig ez 165 Ft-ra emelkedett.

Országos viszonylatban a lakosság gyógyszerfogyasztása — a rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján — az 1952. évi 637 millió forintól 1957-re 1177 millió forintra, tehát közel kétszeresére emelkedett. Budapesti viszonylatban az az emelkedés valamivel kisebb. Az 1952. évi 187 millió forinttal szemben 1957-ben 329 millió forint volt. A forgalom tehát 75%-kal emelkedett. 1959-ben már közel 420 millió forint forgalmat várunk, amely az 1952. évi forgalomnak kb. 220%-a.

A fejlődés természetesen nem fejeződött be. A mezőgazdaság szocialista átszervezésével a falusi lakosság mind nagyobb mértékben kapcsolódik be a társadalombiztosításba és ez nemcsak vidéki, de budapesti viszonylatban is a gyógyszerfogyasztás további növekedését jelenti.

Nem feladatomban, ezért nem térek ki arra, hogy a beteg az egészségügyi gondozás keretében milyen ellátásban részesül. Ennek a jó betegellátásnak nagyrésze van abban, hogy az átlagos életkor meghosszabbodott és már jóval 60 év felett van. El-

mondhatjuk, hogy munkával túlhalmozott gyógyszerintézetünk dolgozóink egy-két kivételtől eltekintve mindig a legeredményesebben szolgálják a betegek érdekeit.

2.) *Az államosítás jobban aláhúzta, megerősítette a gyógyszerintézetek közegészségügyi jellegét.* A gyógyszerész magánemberből hivatalos személyé vált.

A gyógyszerintézeteknek tanácsi felügyelet alá rendelésével 1957-ben, a gyógyszerész a közemberévé lett, aki a lakosság egészségügyi ellátásában igen fontos szerepet tölt be. Különösen jól érzékelhető ez vidéken, ahol a különböző tanácsi bizottságokban sok gyógyszerész igen aktívan dolgozik. Kívánatos volna, ha a budapesti gyógyszerészek is az eddiginél tevélegesebben vennék ki részüket a társadalmi munkából.

A gyógyszerintézetek államosításának egy további jelentős eredménye is van. A tőkés államokban a profitszerzés a fő mozgatóerő, az ottani gyógyszerészeknek meg kell küzdeniök a késhegyig menő harc, a konkurencia következményeivel. Nálunk és a többi szocialista államban erről nincs szó. Mi arra törekszünk, hogy minél jobb gyógyszereszkertékké váljanak gyógyszerészeink. Társadalmi tekintélyük és megbecsülésük ennek szoros függvénye. A gyógyszerészképzés és továbbképzés is e cél elérésére törekszik. A III. Nagygyűlés impozáns eseményei is nagymértékben hozzájárultak a szakma hírnevének öregbítéséhez.

Az államosítással szinte egyidőben került sor a gyógyszerésztechnikusok rendszeres kiképzésére, ezáltal technikusaink a gyógyszerészek hasznos segítőitársaivá váltak.

Az államosítás után kialakított gazdasági és adminisztrációs szervezet, a gyógyszerintézet vállalatok, majd a gyógyszerintézet központok megszervezése lehetővé tette, hogy gyógyszerintézetünk dolgozóink mindinkább a gyógyszerintézetek gazdáinak érezzék magukat. Gazdasági téren a jó munka eredménye megmutatkozik az évi jutalmazási alappól való részesedésben. A szakszervezeti gyűléseken és szakmai tanácskozásokon való aktív részvétel pedig az ügyek jobb elintézéséhez járul hozzá.

3.) Beszélni kell arról is, hogy *a gyógyszerellátás szempontjából mit jelentett az államosítás.* Csak ezáltal lehetett felszámolni azt a zűrzavart, amely a gyógyszeralapanyagok és specialitások terén uralkodott. Meg kell itt említeni az új gyógyszereket is, melyeknek száma — a kutatások eredményeként — évről-évre növekszik. Ez nemcsak szám szerű növekedést jelent, de gyógyhatás szempontjából is hatalmas minőségi javulással jár.

Az államosítás után vehette csak kezdetét az igazi gyógyszerellenőrzés, mely régebben a nagykereskedelmi vonaltól kezdve szinte egyáltalán nem létezett. Ma szakfelügyelők, tehát gyógyszerészek ellenőrzik a gyógyszerintézetek munkáját.

* A Budapesti Gyógyszerintézet Központ 1959. november 18-i szakma-politikai ülésén elhangzott előadás.

Az államosítás óta vált lehetségessé a tervgazdálkodás a gyáripari termeléstől kezdve egészen a gyógyszerárak készletgazdálkodásáig, amely, amint jól tudjuk, az ellenforradalom alatti és utáni idő zűrzavarában is kiállotta a próbát, mert a gyógyszeráraknak a szállítási nehézségek ellenére is volt megfelelő tartalékkészletük.

A jó gyógyszerkészítést nagyban szolgálják a galenusi laboratóriumok, ahol üzemi méretekben készül a galenikumok javarésze és ezzel mentesítik a gyógyszerári dolgozókat sok fáradságos munkától.

4) *Nagy fordulatot jelentett az államosítás a gyógyszerárak állapota tekintetében is.*

A gyógyszerárak helyiségei az államosítás után kevés kivétellel elhanyagolt állapotban voltak. A háború okozta bizonytalanság és a felszabadulás utáni várható államosítás minden tőkebefektetéstől visszatartotta a tulajdonosokat. Arra törekedtek csupán, hogy az officina legyen tetszetős; a többi helyiségek túlnyomó többségükben rosszul berendezettek és területileg kicsinyek voltak, sok esetben egyes előírt helyiségek hiányoztak is. Ez a probléma az államosítás után csak súlyosbodott, mivel a gyógyszerifogyasztás kétszeresére emelkedett, az ellátás biztosítására szükségessé vált, hogy a gyógyszerárak nagyobb raktárral rendelkezzenek.

Az államosítás után a rendelőintézeti hálózat és a szocialista gyógyszerellátás fejlődése szükségessé tette a gyógyszerárak elhelyezkedésének átcsoportosítását. Sor került a gyógyszerárak áttelepítésére, vagy új gyógyszerárak létesítésére az újonnan létesített körzeti orvosi és szakorvosi rendelőintézetek közelében.

A gyógyszerárak általános államosításakor 1950 júliusában Budapest területén 278 gyógyszerár volt. A gyógyszerárak jelenlegi száma 236. Ez a szám úgy alakult ki, hogy 68 gyógyszerár megszűnt és 26 új gyógyszerár épült. Külső kerületekben, ahol szükség mutatkozott, szintén új gyógyszerárak létesültek.

Az új, nagy lakótelepeken a lakosság jobb gyógyszerellátása érdekében kellett új gyógyszerárakat létesíteni.

Az államosítás vetette fel azt a még ma sem megoldott kérdést, hogy vajon mennyire hasznos nagy gyógyszerárak kialakítása? Hol legyen a határ, amelyen túl már nehézségeket okoz a gyógyszerári dolgozók nagy száma, a munka bonyolulttá válása, vagy a gazdaságosság szenved hátrányt stb. Mindezekre a kérdésekre pontosan válaszolni, úgy érzem, hogy az elmúlt évek nem elégséges tapasztalata miatt csak a jövőben lehet.

Ha bármilyen vázlatosan is vizsgáljuk az államosítástól napjainkig eltelt időszakot, ahhoz, hogy megközelítőleg hű képet nyerjünk, feltétlenül külön fejezetként kell értékelnünk az 1956-os ellenforradalom eseményeit és hatását. Az ellenforradalom olyan történelmi jelenség volt, amely fejlődésünk egyenesen felfelé ívelő vonalát megtörte és addig elért eredményeink egy részét megsemmisítette. De feltétlenül látnunk kell azt is, hogy az ellenforradalom leverése, a népi hatalom megszilárdítása után fejlődésünk még nagyobb mértékűvé

vált, ami természetes is, hiszen azokat a hibákat, melyek korábban fejlődésünket gátolták felszámoltuk.

Az ellenforradalom után a fejlődés tehát ugrásszerűen indult meg. Ez nemcsak az ellenforradalom által okozott károk helyreállítását jelentette, hanem a több évtizedes elmaradás felszámolását is az eddiginél gyorsabb ütemben. Az ellenforradalom óta eltelt három esztendő alatt — 1959. évet is beleértve — ugyanannyit költöttünk a gyógyszerári hálózat fejlesztésére (kb. 19 millió forintot), mint az államosítás és az ellenforradalom közötti hat esztendőn keresztül.

A Gyógyszerári Központnál az ellenforradalom okozta veszteség kb. 7 millió forintot tett ki. Ez főleg a gyógyszerárak berendezésében, felszerelésében keletkezett. Ez az összeg a valóságos képet azonban nem mutatja, mert nem szerepelnek benne a gyógyszerári épületekben keletkezett károk. Miután ezek az épületek nem a Központ tulajdonában vannak, így a károk sem közvetlenül azt terheltek.

A Gyógyszerári Központon belül is az ellenforradalom leverése után erőteljesen megindult a szétzilált gyógyszerári hálózat helyreállítása. Már 1957 áprilisában gyakorlatilag valamennyi gyógyszerárban visszatértünk az 1956 október előtti üzemidőre. A megsérült gyógyszerárak helyreállítása az év folyamán fokozatosan történt és egy-két nagy, erősen sérült gyógyszerárat kivéve 1957-ben be is fejeződött.

A gyógyszerárak rendbehozatalát bizonyos mértékű korszerűsítéssel is egybekötöttük úgy, hogy az ellenforradalmi károk helyreállítása egyben hálózatfejlesztést is jelentett. Természetesen a Gyógyszerári Központ és az egyes gyógyszerárak működésének a rendes kerékvágásba való terelése nem volt könnyű feladat.

A nehézségeken csak úgy tudtunk urrá lenni, hogy a párt és a kormány határozatait igyekeztünk maradéktalanul megvalósítani, hol meggyőző szóval, hol adminisztratív intézkedésekkel. Dolgozóink becsületes többsége megértette és magáévá tette politikai és gazdasági célkitűzéseinket és hajlandó is volt ezért szívvel-lélekkel dolgozni. Dolgozóink lelkiismeretes munkája — párosulva a politikai munkával alátámasztott gazdasági vezető és szervező munkával — biztosította, hogy az ellenforradalom óta eltelt három év egyre növekvő követelményeinek meg tudtunk felelni.

A jól végzett munka eredménye nem is maradt el. Pártunk és kormányunk messzemenően gondoskodott a dolgozók életszínvonalának emeléséről. A gyógyszerári dolgozók bérrendezése az országos átlagot meghaladta. 1957 óta minden évben volt jelentős béremelés. Az igazság kedvéért le kell szögeznünk, hogy erre szükség is volt, mert a gyógyszerészek és a többi gyógyszerári dolgozók fizetése az egyéb szakmákhoz viszonyítva nagyon alacsony volt. A gyógyszerári dolgozóknak különösen az ellenforradalom óta végzett jó munkája szerezte meg azt a társadalmi megbecsülést, amely lehetővé tette a többszöri béremelés végrehajtását, vagy a másik igen nagy fontosságú intézkedést,

a nyereségrészesedés, illetve a jutalmazási rendszer bevezetését.

Előadásomban csak pár szemponttal foglalkoztam és korántsem törekedtem a teljességre. Hiszen ez az év a jubileumi esztendő, amikor is a nagy évforduló minden vonatkozása megtárgyalásra kerül.

Szeretnék most közvetlenül gyógyszerészeinkhez fordulni, akik — amint azt számtalan esetben tapasztalhattuk — különösen a nehéz időkben, pl. a nagy influenza járványok idején, mindig a helyzet magaslátán állottak.

A felszabadulás óta eltelt 15 év, mely kisebb-nagyobb zökkenőkkel, de sok-sok kitűnő eredménnyel vezetett a jelenhez, mindenkit és így gyógyszerészeinket is meggyőzhette arról, hogy népi demokratikus államunk megbecsüli őket, méltányolja fáradtságos munkájukat, áldozatkészségüket. Mégis azt kell mondanom, hogy a gyógyszerészek között

— viszonyítva a többi értelmiségi pályához — igen nagy a politikai passzivitás, közömbösek a társadalmi munkában való részvétel iránt. A szocializmus építéséből ma már minden értelmiségi kiveszi a részét nemcsak konkrét munkával, hanem azzal is, hogy erősíti annak eszmei és társadalmi alapjait. A kartársak részére nyitva áll az út, hogy ki-ki hajlama szerint és ott, ahol erre alkalma van, hozzájáruljon közös erőfeszítéseinkhez.

A most megindított szakma-politikai és tudományos előadássorozat és a létrehozott klubhelyiség hívatott szolgálni azt a célt, hogy fóruma, üttöre legyen Központunk tevékeny társadalmi életének. Az ebben való részvétel nem kötelesség, hanem jog, amivel élni kell hazánk jövőjének kialakulásáért dolgozó minden gyógyszerésznek.

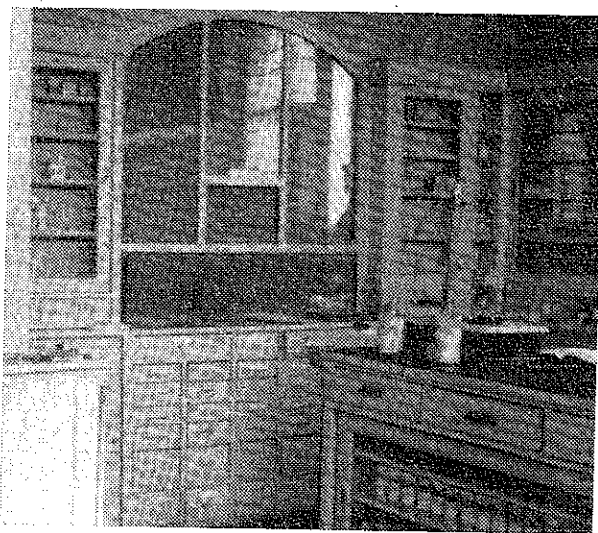
(Fővárosi Tanács Gyógyszertári Központja
Budapest V Zrínyi u. 3.)

A VESZPRÉM MEGYEI TANÁCS GYÓGYSZERTÁRI KÖZPONTJÁNAK ÚJABB GYÓGYSZERTÁRAI

MOHAY JENŐ

A gyógyszertárak korszerűsítésével, átalakításával napjainkban mind gyakrabban foglalkoznak. A hálózatfejlesztés tervezőinek nagy segítséget nyújthat minden olyan adat, mely egy-egy gyógyszertári jólsikerült kivitelezéséről számol be. Ezt a célt szolgálja néhány Veszprém megyei újjáalakított gyógyszertár ismertetése is. Az ismertetésben kitérek minden olyan részletre, amely megítélesem szerint a gyógyszertári munka előnyére szolgál, függetlenül attól, hogy azt a megoldást itt alkalmazták-e első ízben vagy sem.

A közforgalmú gyógyszertárak elhelyezésének újszerű megoldására példa az egyik veszprémi gyógyszertár. Az egyetemi városrészben egy tömbházban jelölték ki ennek a gyógyszertárnak a helyét azzal a megkötéssel, hogy nem lehet közvetlenül az utcáról bejárata (1. ábra). A bejárati ajtó így a lépcsőházból nyílik a városzobába. A belépő előtt a szoba szemben levő oldalán egy nagyméretű kiadó ablak van. Az expedáló gyógyszerész védi

2. ábra. A veszprémi egyetemi városrész gyógyszertárának belső képe

1. ábra. A veszprémi egyetemi városrész gyógyszertára

az ablakban elhelyezett zsalusán beállított üveg-rács, de ugyanakkor rajta keresztül a beszéd tisztán érthető. Az ablak akkora, hogy azon át az egész gyógyszertár berendezése és a bent folyó munka is látható. Az officinából nézve a kiadó ablaknak egyáltalán nincs „ablak” jellege, mert alatta egy táraasztal áll (2. ábra). Az officinában levő részén specialitások és más anyagok elhelyezésére szolgáló fiókokat találunk. Jobb és bal oldalon pedig, könnyen elérhető távolságra állnak a gyógyszerkülönlegességeket tároló szekrények úgy, hogy a gyógyszerésznek lehetőleg minden kézitány a közvetlen közelében lehessen. Ezt biztosítja az a megoldás, hogy az egyik részén mintegy másfél méterre van a kiadó ablak az officina oldalfalától, a másik oldalon pedig egy kiugró falrész teszi